

AERNOUDT JACOBS: Het frequentiebereik van het menselijk gehoor is afgesteld op de stem. Een anekdote: tijdens een gehoortest worden enkel de belangrijkste frequenties gemeten die overeenkomen met de stem. Er zijn theorieën (neurobiologie en antropologie) die staven dat zingen de allereerste vorm van communicatie is. Over het algemeen vind ik het problematisch om met de stem te werken omdat het direct invloed heeft op de inhoud (van een bepaalde tekst). Veel werken op de stem kan de inhoud nodeloos compromitteren. Ik vind het daarom interessanter te werken op de kwaliteit en de directheid van de stem.

PIERRE BASTIEN: Ik ken deze fascinatie niet. Voor mij is de menselijke stem het minst interessante muziekinstrument. Ik gebruik het bijna nooit.

PETER VAN HOESEN: De stem is directer dan enig ander instrument. Uitvoerder en instrument zijn één geheel. Ik hou ervan de analoge, natuurlijke eigenschappen van de stem te combineren met het digitale, om beide kleuren te laten versmelten tot iets wat refereert aan beide werelden, maar toch op zichzelf staat. Mijn werk met Bent Object is daar een voorbeeld van. Daar was het uitgangspunt de fusie tussen stem en proces.

MARC APPART: De stem is essentieel in mijn werk binnen dans. De stem doet zijn intrede op de momenten waar de choreografie toenadering en communicatie zoekt met het publiek of met de dansers. De stem is als het eerste element van geluid. Het is daar waar de technologie niets vermag, het is daar en het is rijk, gevarieerd, dierlijk, mooi.

STEVE HEATHER: De stem gebruiken is een manier om ingang te vinden in de geluidswereld en natuurlijk geeft het maken van zo'n fysiek geluid een enorme kick. Heel ons lichaam produceert, vibreert, resonanceert, absorbeert en reflecteert geluid. Ik vermoed dat het op de ene of andere manier laten zweven van je stem in de lucht – of je nu zelf de klanken produceert of dat ze op voorhand opgenomen zijn – iemand 'groter dan het leven zelf' maakt. Dat is altijd fijn, zeker op een podium. In mijn eigen stukken gebruik ik vaak mijn eigen teksten (maar niet steeds mijn eigen stem). In *fear lab*, een samenwerking met Siegmund Zacharias en Xander de Boer, werden alle geluiden en teksten door draadloze hoofdtelefoons gestuurd terwijl we een live film maakten. Zo creëerden we een geïsoleerde, individuele omgeving voor elke toeschouwer (de stem begeleidde je bij de creatie van je eigen fantasie in je hoofd). In het stuk met Ivana Müller, *While we were holding it together*, was een groot deel van het geluidsontwerp specifiek gemaakt om de illusie te creëren van stemmen die doorheen de ruimte bewegen, van het ene lichaam naar het andere.

